

שיחות עם אנשי חינוך פורצי דרך.
 והפעם: **אינדירה ביאדסה**,
 מנהלת סינדיאנה - כפר הנוער הערבי הראשון.
 מאמינה שחינוך מתחיל במעורבות חברתית

◀ **שלום אינדירה, את נקראת לנהל את כפר הנוער הראשון של החברה הערבית. תכף נדבר עלייך, אבל תחילה ספרי לי קצת על עצמך, למה פנו דווקא אליך? "זכיתי להיות בין הגשים הערביות הראשונות שניהלו בתי ספר. ואם אני לא טועה, אני גם האישה הראשונה שניהלה בית ספר תיכון. עד היום אין כמעט נשים שמנהלות תיכונים בחברה הערבית. במשך 11 השנים שניהלתי את התיכון בבאקה אל גרביה, הצלחתי למתג את בית הספר, את האקלים שלו ואת הרמה הלימודית. מספר התלמידים שזכאים לבגרות לא ירד מ־94 אחוז, למרות שזה בית ספר ציבורי, שלא ממיין".**

◀ **איך הצלחת לפרוץ את תקרת הזכוכית שלך כאישהמנהלת בחברה הערבית?**

"גדלתי בבית מאוד חזק ותומך בזכות ההורים שלי. אמא שלי הייתה מהנשים הראשונות שהיו מעורבות בפוליטיקה, היא התחילה לטפל בנושא גני החובה במגזר הערבי ובהמשך הייתה אחראית על נושא מעמד האישה בחברה הערבית. מעבר לזה, חלון ההזדמנויות שלי להתמנות למנהלת תיכון נפתח דווקא בזכות יהודי. באותה תקופה הייתה ועדה קרואה שבראשה עמד יצחק ולד – ראש עיריית כפר־סבא לשעבר, וכאשר התפנה התפקיד של ניהול ונפתח מכרז, הוא היה שם, נטול אינטרסים ושיקולים המולתיים והכניס אותי. החברה הערבית לאט־לאט משתחררת מההתנהלות הזו, זה עדיין קיים, אבל לפני 14 שנה זה היה עוד מאוד חזק".

◀ **ובשנכנסת לתפקיד הניהול, דבר לא כל כך שגרתי עבור אישה כפי שציינת, הרגשת שבוחנים אותך באלף עיניים?**

"הכירו והעריכו אותי בקהילה כי עברתי בבית הספר 18 שנה כיועצת, אבל זה עדיין לא אומר שאצליח כמנהלת. בהחלט הייתי מודעת לכל העיניים הפקוחות. אישה בתיכון? איך ומה? אני לא אשכח את הרגע הזה שבו נכנסתי לבית הספר בפעם ראשונה כמנהלת. זה היה רגע מכווץ. פתאום ראיתי דברים שלא הבחנתי בהם קודם. הדבר הראשון שקפץ לי לעיניים היה ההונחה. התנאים הפיזיים הירודים. איך אפשר שבמערכת חינוך ציבורית למורה לא תהיה אפשרות להשתמש במחשב ולתלמיד לא תהיה כיתה ראויה? התנאים הפיזיים היו מאוד קשים. מחשבים ישנים, חדרים כיתות עם קירות מתקלפים, לכולך ועוזבה, אין חצר, אין קיוסק".

◀ **לא עושה חשק ללמוד.**

"ממש לא. למה שרק למשהב הכי חשוב זה צוות המורים, והוא היה טוב מאוד. האג'נדה שלי הייתה שגם תלמיד שאין לו כסף ללמוד בבית ספר פרטי ראוי לקבל חינוך טוב. זו זכותו. והכבוד הבסיסי ביותר לתלמיד זה לאפשר לו ללמוד בתנאים ראויים עם משאבים ראויים. פתחתי מבצע התרמות והצלחתי לגייס מיליון שקל מהקהילה".

◀ **וואו, לא ייאמן!**

"לא הכול היה בכסף, היו כאלו שתרמו שכר עבודה או חומרים – מישוה תרם תאורה, אחר פחים, מישוה שידע

צילום: חוה

"אני שואפת לפתח מנהיגות צעירה אחרת ממה שאנחנו מכירים. שיהיה אכפת להם מי יתמודד בכנסת, שהם ירצו להשתתף בבחירות, שיהיו מעורבים, שיהיו שותפים מלאים בחברה, במדינה, שישפיעו לטובה על כלל החברה"

תרבות ומצוינות חברתית ולימודית. אלו האבנים המרכזיות שעליהן קם כפר הנוער, שמתוכנן צומחת שפה של לקיחת אחריות וחשיבה ביקורתית. גילינו שיש צורך בבית ספר כזה ושיש היענות. אנחנו עטוקים מאוד בהכרת הזהויות השונות של התלמידים – הזהות האישית, הכרת התרבות המקומית־ישראלית, הערבית־פלסטינית והגלובלית. יש לנו שיעור במערכת שנקרא זהות ותרבות, שבו התלמידים נחשפים למגוון רמויות משלושת מעגלי הזהות על החוץ שלהם ודרכי הפעולה והערכים שלאורם פעלו. אני לא מכירה עוד בית ספר שנותן מקום לשיח כזה. לא רק על לימודים ומבחנים, אלא מקום שמרחיב אופקים ומנסה לייצר אצל התלמידים אחריות ומעורבות חברתית".

◀ **אם נצא רגע מתחום החינוך ונסתכל על המנהיגים הפוליטיים של החברה הערבית, אני אומר בהחירות, שהמצב שם לא מזהיר. במילים מפורצות אפשר להגיד שאתם שואפים לגדל את דור העתיד של המנהיגות של החברה הערבית?**

"אספר לך מה הביא אותי, כאינדירה, להשקיע במקום הזה. אני עוברת מאוד קשה, ובכנות אומר לך שהיו הרבה משברים. יש קשיים אדירים. זה לא פשוט להניע דברים במערכת החינוך, צריך להויע".

"אבל משהו קורה אצלנו בחברה הערבית. אפשר לראות התפתחות והצלחות אצל האנשים הבוררים וברמת המשפחה הגרעינית. את רואה שאנחנו כאזרחים בורדים עברנו כברת דרך מדהימה. כל אחד יכול לשבת ולדבר איתך על הצלחות איריות בחיים הפרטיים שלו. אחוז האקדמאים מאוד גבוה אם נשווה למה שהיה לפני שלושים שנה, מעמד האישה עלה, כמות האנשים שעוסקים במקצועות החופשיים עלתה, אנשים מצליחים ובונים קריירות יפות, יש להם בתים מפוארים, מכוניות יקרות. אבל אם תסתכלי על החברה כחברה – היא מיודררת. כי בר בבר עם כל מה שתיאיתי את רואה חברה מצליחה יותר, מוזנת, עם תשתיות של עולם שלישי. יש אנשים משכילים, עם מכוניות יפות, שליך הבית שלהם תמצאי מפגעים תברואתיים, הזנחה נוראית, כבישים לא בטוחתיים".

"אנחנו רוצים לפתח כבר מגיל צעיר אכפתיות ומעורבות חברתית. חייבים לשנות את החשיבה. כי מה שקורה עכשיו זה שלאדם ממוצע בחברה הערבית אכפת רק מביתו יותר, מוזנת, עם תשתיות של עולם שלישי. אם השכן שלך אליים, בסוף זו בעיה גם שלך. אני שואפת לפתח מנהיגות צעירה, אחרת ממה שאנחנו מכירים. שיהיה אכפת להם מי יתמודד בכנסת, אני רוצה שהם ירצו להשתתף בבחירות, שיהיו מעורבים, שיהיו שותפים מלאים בחברה, במדינה, שישפיעו לטובה על כלל החברה".

◀ **אנחנו נמצאים בימי בחירות כבר די הרבה זמן, וכיאה להם, במוקדם או במאוחר מוגיעות אמירות על אחוזי ההצבעה בחברה הערבית.**

"אני לא אומר לתלמידים 'לכו להצביע', אבל אני אעלה את הסוגיה לסדר היום בבית הספר ואפתח שיח בנושא. זה כל כך חשוב. למה לא? למה כן? מה זה אומר? מה המחיר? איך זה ישפיע? לרון, לחשוב על זה. שיפתחו גישה ביקורתית, שיטילו ספק, שיגבשו דעה. אני מתקוממת מהאדישות, מחוסר המודעות לבחירות שהם עושים. בבתי ספר ערבים אחרים לא יהיה דיון כזה. הגישה השלטת היא 'למה לסבך את עצמנו? שיצליחו בבגרות, ניתן מגינים גבוהים כדי שההורים לא יציקו לנו, ושויציאו ציונים גבוהים ודי'".

◀ **למה שלא תרוצי לכנסת בעצמך?**

"עכשיו בבאקה הולכים לבחירות לעירייה, ופנו אליי כמה אנשים שאמרו לי 'אינדירה, אנחנו רוצים שתרוצי'. בשלטון המקומי בחברה הערבית את ככלל לא תראי נשים, אבל אני כרגע בתוך סינדיאנה, לקחתי אחריות, אני לא אעזוב עד שאראה שהמקום עומד חזק ושיש לו את האישיות הייחודית שלו. אחר כך אחשוב מה הלאה. אם היית אומרת לי לפני חמש שנים שאעזוב את התיכון שניהלתי, הייתי חושבת שאת משוגעת. למדתי שאי אפשר לדעת מה יקרה".

◀ **אני חוזרת רגע לעניין הפנימייה בבית ספר מעורב בנימיבנות. זה לא גרר התנגדויות?**

"אמנם בית הספר הוא מעורב, אבל בפנימייה יש רק בנים. אנחנו מקבלים פניות מהורים בבקשה לפתוח את הפנימייה גם לבנות, אבל ידענו שאתחנו עושים פה משהו חדש ולא רצינו בשלב ראשון לקחת על עצמנו כזה אתגר שיש בו רגישות תרבותית. חייבים לעבוד לאט־לאט, בהירות, ולקחת בחשבון את אורחות החיים והתרבות של המגזר הערבי".

◀ **חששתם מאנשי דת?**

"אנחנו לא עושים משהו חריג שאנשי דת יילחמו בנו. אין על מה. אחד הדברים שתרמו שכפר הנוער יקום ויצליח זה המקום. אנחנו ממוקמים לא בתוך יישוב ערבי, אלא בגבעת חביבה – זה מקום ניטרלי, שבו אנשי דת של באקה לא יאמרו לנו 'זה לא שייך'. יש פה גם עניין של בחירה, אנחנו לא מביאים מישהו בכוח למקום הזה. אני כמנהלת לוקחת בחשבון את כל הרגישויות התרבותיות וחשוב לי שנעשה את הדברים מתוך כבוד מאוד גדול לדת, לערכים ולתרבות. אני מאמינה שכפר הנוער סינדיאנה יהיה מגדלור. שיקומו בעקבותיו עוד מקומות שיקומו אחריות חברתית. "היום לצערנו במדינה יש מתיחות בין ערבים ליהודים וגם בתוך החברה היהודית – שמאלני זו מילת גנאי, ערבי זו מילת גנאי. בתוך כל זה, האגודה לקידום החינוך, שבית הספר בבעלותה, היא פניה היפות של החברה הישראלית. אם תיכנסו למשרדים תראי אישה חילונית לצד חרדית לצד מוסלמית – יושבות, מפטטות, אוכלות ומתכננות תקציבים לשנה הבאה. האגודה היא מקור לגאווה, ולא פחות חשוב, מקור לתקווה".